



Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

14. - 20. oktobar 2017. godine

Bilten broj 42/2017





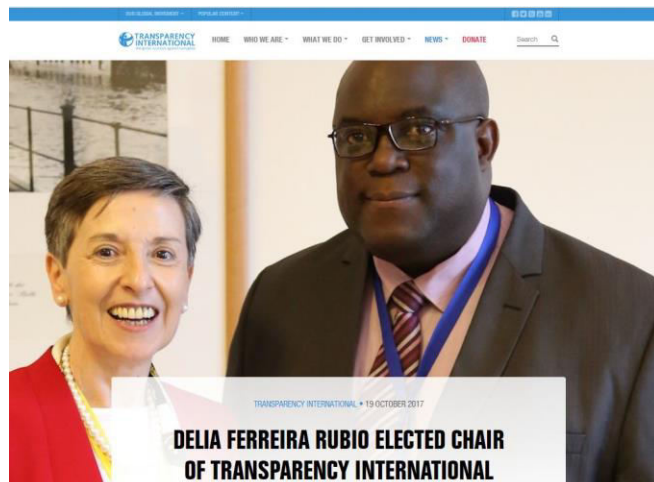
Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	4
Inspekcijski nalazi pred sudom i sporazumi o saradnji	4
Korupcija i sto dana Vlade.....	4
Antikorupcijsko savetovalište ALAC	6
Narodni muzej.....	6
Akva park.....	6
Mediji	7
Partijske igre: SNS i prijava za pranje novca	7
Policija sluša ministra, a ne tužioca.....	11



Aktivnosti

Predstavnici TS Nemanja Nenadić i Rade Đurić na godišnjem sastanku članova Transparency International učestvovali su u radu nekoliko radionica - o integritetu u poslovnim sektoru, o korupciji kao državnom oruđu u spoljnoj politici, o programu "Čisto ugovaranje" usmerenom za sprečavanje korupcije u javnim nabavkama i načinima prikupljanja sredstava za rad ogranaka mreže TI. U nedelju su predstavnici TS učestvovali u izboru Odbora TI. Za predsednicu je izabrana Delia Matilde Ferreira Rubio iz Argentine, a za potpredsednika Rueben Lifuka iz Zambije. Detaljnije o izborima [na sajtu TI](#)



Nemanja Nenadić je u ponedeljak učestvovao na sastanku u delegaciji EU u Beogradu, koji je za temu imao ostvarivanje standarda EU integracija u oblasti medija i slobode izražavanja.

Tom prilikom je predstavnik TS govorio o sledećim problemima: sufinansiranje medijskih programa iz budžeta koje nije u potpunosti ostvarilo ciljeve reforme iz 2014. godine; manjak informacija o drugim vidovima finansiranja medija; problem sastava komisija koje odlučuju o finansiranju programaa i formiranje novih udruženja kako bi odlučivala o upotrebi javnog novca; odnos državnih organa prema medijima (inspekcijski organi, pristup donosiocima odluka); nedovoljna izdvajanja za finansiranje projekata i nabavka suvišnih usluga kroz koje se favorizuju odabrani mediji; ne finansira se dovoljno antikorupcijskih medijskih projekata i nema garancija da će biti izdvojena sredstva za tu namenu; Zakon o javnim nabavkama treba da se promeni i u delu koji se odnosi na finansiranje medija; nova medijska strategija treba da reši pitanje državnog oglašavanja; pitanje političkog oglašavanja treba da se reši pre prvih sledećih izbora; primena akcionog plana za poglavlje 23 nije rešila problem "curenja informacija"- očigledno je da mere nisu bile dobro odabrane da reše taj problem, jer zakon krše najviši organi vlasti; pristup informacijama od javnog značaja je ograničen na razne načine, uključujući i pokušaje da se ograniči drugim propisima, a najveći problem je propuštanje da se obezbedi izvršenje Poverenikovih rešenja; nema nikakvih pomaka ka rešavanju pitanja "funkcionerske kampanje"; REM ne vrši svoju zakonsku ulogu, do te mere da se postavlja pitanje svrhe daljeg postojanja te institucije.

Kao sporno pitanje se pojavila primena normi Zakona o oglašavanju na političke kampanje.

Kad je reč o pritiscima na medije i slobode medija, TS je uočila pojave koje predstavljaju indikaciju takvog stanja – sve manji broj medija koji prenosi kritički intonirana saopštenja TS, ili objavljivanje delova tih saopštenja koji ne odražavaju suštinu poruke; novinari koji ne postavljaju logična pitanja predstavnicima



vlasti, kako bi se razumelo ili proverilo ono što tvrde, čak i kada su u prilici za to; odsustvo debatnih emisija u kojima učestvuju predstavnici vlasti sa političkim suparnicima ili nezavisnim stručnjacima; predstavljanje pristrasnih komentatora bliskih vlastima kao nezavisnih analitičara i izbegavanje sagovornika koji nisu spremni da u potpunosti potvrde ono što je uredništvo zamislilo da objavi.

Saradnik TS Zlatko Minić prisustvovao je sastanku predstavnika državnih organa i nevladinog sektora u Agenciji za borbu protiv korupcije, na temu "Javno-privatno partnerstvo: svrsishodnost, transparentnost i kontrola/Evidencija o javnoj svojini". Sastanak je imao za cilj da se kroz dijalog zainteresovanih strana prikupe informacije potrebne za ocenu ispunjenosti mera iz Revidiranog akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije, koje se odnose na ove teme. Minić je ukazao na probleme u vezi sa netransparentnošću podataka u vezi sa javno-privatnim partnerstvima (jedan od karakterističnih slučajeva je koncesija za Aerodrom "Nikola Tesla"). Ocenio je da bi obavezu izrade studije opravdanosti trebalo uvesti i za JPP bez koncesije, te da je potrebno promeniti status Komisije za javno privatna partnerstva - formirati nezavisno telo koje bi imalo nadležnost za kontrolu sprovođenja JPP. U raspravi o javnoj svojini, izneti su podaci na osnovu kojih se može zaljučiti da je postupak uspostavljanja javne svojine, odnosno prenosa vlasništva sa republike na lokalne samouprave, daleko od okončanja.

Minić je učestvovao prošle nedelje na tribini u Užicu, u organizaciji Užičke nedelje i Peščanika, pod nazivom "Korupcija i javna preduzeća". Na tribini, koju je moderirala Svetlana Lukić, a na kojoj su učestvovali i Vesna Rakića VOdinelić i Mijat Lakićević, Minić je predstavio [naše istraživanje](#) o sprovođenju Zakona o javnim preduzećima i odnosu JP i medija. Najveću pažnju prisutnih izazvali su primeri gotovo karikaturalnih biografija pojedinih direktora i članova nadzornih odbora javnih preduzeća. Minić je ukazao da podaci iz istraživanja, iako podsećaju na komediju, farsu ili grotesku, govore da u ovoj oblasti imamo tragediju.

Naše Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) imalo je 20 novih slučajeva tokom prošle nedelje - na osnovu telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, kroz poruke na našoj FB stranici ili na osnovu informacija pronađenih na internetu i u pres klipingu.

Na Fejsbuk stranici TS u protekloj nedelji objavili smo sedam komentara u vezi sa antikorupcijskim temama, linkova, vesti. Na sajt smo postavili pet tekstova, dokumenata, analiza. U medijima je u prošloj nedelji objavljeno 37 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije ili vesti u kojoj je citiran stav predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Inspekcijski nalazi pred sudom i sporazumi o saradnji

19. oktobar 2017.

Čitanje vesti o „sporazumu inspekcija i prekršajnih sudova“ može lako da navede na pogrešan trag. Tako bi čitalac pomislio da će kao rezultat saradnje na osnovu potpisanog dokumenta u pravni sistem Srbije biti uvedeni „sporazumi o priznanju prekršaja“ u svim oblastima rada inspekcije (kaže se da se trenutno primenjuju samo za carinske i saobraćajne prekršaje).

Pored toga se u agencijskoj vesti (Tanjug, preneto iz Blica) kaže se da bi „Sporazum podrazumevao da inspektori ne dokazuju prekršaj u sudovima, već da učinilac prekršaja mora da dokazuje suprotno“. Budući da se ni jedno od ta dva ne može regulisati bilo kakvim sporazumima, već isključivo izmenama zakona, [vest](#) je nejasna.

Za sada je nemoguće proveriti šta je zaista dogovoreno, jer sporazum (još uvek?) nije objavljen na sajtu Ministarstva, uz vest o potpisivanju. Inače, na osnovu te vesti, postaje nešto jasnije da je Ministarstvo u stvari zaključilo sporazum sa udruženjem sudija prekršajnih sudova i da je reč o sporazumu koji je u vezi sa projektom „Unapređenje kapaciteta inspekcija, prekršajnih sudova i privrede“, koji sprovodi Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj u saradnji sa Ministarstvom trgovine, turizma i telekomunikacija - Sektorom tržišne inspekcije i Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja - Inspektoratom za rad.



Efikasnost rada inspekcija nikad neće biti potpuna ako oni koji krše zakon ne budu takođe i kažnjeni. U tom smislu, sporazum o priznanju prekršaja, edukacije za inspektore kako bi pripremili kvalitetniji materijal za sud i druge slične mere mogu biti od koristi. Međutim, nipošto ne bi trebalo zaboraviti i drugu stranu medalje – da treba obezbediti da inspekcije u svom radu ne postupaju selektivno, već prema svakome jednako u jednakim situacijama.

Korupcija i sto dana Vlade

17. oktobar 2017.

U [promo materijalu](#) i kratkom izveštaju po tačkama povodom 100 dana Vlade Srbije, izabrane u leto 2017. borba protiv korupcije se ne pominje. Ovo se može smatrati očekivanim, budući da u ovom periodu nije bilo ni zakonskih promena ni napretka u primeni antikorupcijskih zakona koji bi se mogli pripisati delovanju izvršne vlasti, niti predloga novih zakonskih rešenja koja bi bila važna za ovu oblast.



Ono što više zabrinjava je činjenica da je i u planovima Vlade borba protiv korupcije dobila manji značaj nego ranijih godina, o čemu smo [pisali](#).

Iako je očekivano da će se Vlada podičiti onim što smatra da je bilo uspešno u njenom radu, valja podsetiti da je „100 dana Vlade“ institut namenjen pre svega ispitivanju uspešnosti rada izvršne vlasti od strane spoljnih posmatrača, a ne sopstvenoj promociji.

Posebno zabrinjava što je u tom promotivnom materijalu korišćen slogan koji jasno asocira na naziv vladajuće stranke, a što se sve lako može dovesti u vezu sa učestalim najavama raspisivanja izbora (od strane predsednika države) i neobičnom [izjavom](#) predsednice Vlade (neobičnom, makar sa stanovišta ustavnog položaja Vlade Srbije i činjenice da na izborima učestvuju političke stranke, koalicije i grupe građana, a ne državni organi): „Meni je potpuno u redu da, ukoliko postoji bilo kakva potreba, mi stavimo na probu zadovoljstvo naroda našim radom, mislim da je to potpuno legitimno“.



РЕЗУЛТАТИ – 100 ДАНА РАДА ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ



Повећање плата и пензија

- Одлични резултати у домену стабилизације државне касе створили простор за трајно повећање примања свих пензионера и великог броја запослених у јавном сектору, управо оних категорија друштва које су поднеле највећи терет штедње.
- Већ у наредних месец дана биће исплаћен једнократан износ од 5.000 динара свим пензионерима, а од 1. јануара 2018. године трајно ће бити повећана примања свим пензионерима за 5%.
- Највећем броју запослених у јавном сектору, пре свега учитељима и наставницима у основним и средњим школама, васпитачима у предшколским установама, као и у ученичком и студентском стандарду, научницима, лекаrima, медицинским сестрама и техничарима односно запосленима у установама здравствене и социјалне заштите плате ће бити повећане за 10%.
- Десет одсто повећања добиће и запослени у судовима и тужилаштвима и заводима за извршење кривичних санкција, као и запослени у установама културе и Пореска управа. Због тежине послова које обављају и одговорности коју имају, као и условима под којима раде, повећање од 10% следује припадницима Војске Србије, МУП-а и безбедносних служби.

„Premijerka je dodala da su, ukoliko dođe to vanrednih parlamentarnih izbora, i ona i njen tim spremni za to. (Tanjug)“

Korupciju je povodom 100 dana Vlade pomenuo MUP u posebnom [promotivnom spotu](#), ali samo na uopšten način, kroz sintagmu „borba protiv kriminala i korupcije“, bez osvrta na rezultate u ovoj oblasti.



Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Narodni muzej

Naše Savetovalište je dobilo novu prijavu u vezi sa postupcima javnih nabavki obnove Narodnog muzeja u Beogradu. Ovaj put, prijavu u vezi sa nepravilnostima podneli su umetnici koji su nezadovoljni tokom i načinom na koji se odvija obnova muzeja. Zamera se pre svega način na koji je određena tehnička specifikacija, neki od dodatnih uslova za učešće, ali i manjak reakcije potencijalne konkurencije u postupcima. Ukazuju i na nejasnoće oko postupaka nadzora nad izvođenjem radova. U prijavi kažu da je neophodno da se Ministarstvo kulture izjasni u vezi sa izvedenim postupcima jer smatraju njih za najodgovornije. S obzirom na to da ne poznaju u velikoj meri javne nabavke i procedre, obratili su se našem Savetovalištu za pomoć.

Akva park

TS ispituje dešavanja oko izgradnje akva parka u Nišu, a na osnovu prijave lokalnih organizacija. Savetovalište je dobilo informacije u kojima se detaljno objašnjava priprema i sam postupak oko izgradnje parka koji se sprovodi mimo propisa o javnoprivatnom partnerstvu i koncesijama. Prema za sada prikupljenim informacijama, grad Niš planira da ustupi, odnosno pokloni zemljište kako bi se izgradio akva park. Takođe, gradiće i prilaz samom parku, a ono što je sporno jeste šta se zaista zauzvrat dobija. Na osnovu priloženih informacija, nedostaju ozbiljne cost-benefit analize kao i jasno obrazloženje za "poklanjanje" zemljišta umesto eventualne koncesije ili drugog oblika kombinacije javnih i privatnih ulaganja. TS je u toku prošle nedelje poslala nekoliko zahteva za pristup informacijama, kako bi najpre prikupili više detalja za zaključak.



Mediji

Partijske igre: SNS i prijava za pranje novca

Birn, Vladimir Kostić, 17. oktobar 2017.

Nekoliko donatora tvrdi da su tokom izbora 2017. pomogli Srpskoj naprednoj stranci da sakrije poreklo novca, tako što su novac dobijen od SNS-a uplaćivali stranci pod svojim imenom. Zbog sličnih nalaza iz kampanje 2014. godine, Agencija za borbu protiv korupcije prijavila je ovu stranku Višem javnom tužilaštvu

U početku nisu tražili ništa zauzvat.

Lokalni član Srpske napredne stranke (SNS) pomogao joj je da se zaposli kao vaspitačica. Poznaje i druge koji su se zaposlili u javnim preduzećima ili privatnim kompanijama čiji su vlasnici povezani sa SNS-om. U proleće 2017. godine, pred predsedničke izbore, iz stranke su je jednom nedeljno zvali na sastanke. Aleksandar Vučić, u tom trenutku premijer Srbije, bio je predsednički kandidat SNS-a.

Na jednom od sastanaka, funkcioner stranke izdvojio ju je u stranu, dao 40 hiljada dinara i rekao da je novac deo velikog priloga partiji. Da li bi ih donirala nazad SNS-u pod svojim imenom? „Samo sam dobila kovertu sa novcem i račun na koji da uplatim“, rekla je za Balkansku istraživačku mrežu (BIRN) devojka koja je, iz straha da će ostati bez posla, tražila da ostane anonimna. „Sve se znalo kad sam ušla u banku. Već su i oni znali kako idu uplate. Kasnije sam odnela uplatnicu kao dokaz da sam uplatila novac.“ Kaže da je na sastancima videla kako funkcioneri i druge pitaju da na sličan način uplate novac.

Istraživanje BIRN-a pokazuje da ovo nije izolovan slučaj već šema koju je Srpska napredna stranka razvila da bi - protivno Zakonu o finansiranju političkih aktivnosti - kroz podmetnute donatore prikrila pravi izvor novca kojim su finansirane izborne kampanje.

Još četiri donatora ispričala su BIRN-u istu šemu – partijski funkcioneri dali su im 40,000 dinara pitajući ih da novac uplate nazad stranci pod svojim imenom.





BIRN otkriva da je zbog sličnih donacija Agencija za borbu protiv korupcije ove godine tražila od Višeg javnog tužilaštva u Beogradu da protiv SNS-a pokrene krivični postupak zbog sumnje na pranje novca tokom izbora 2014. godine. U trenutku pisanja teksta, tužilaštvo je još proveravalo navode agencije. Sagovornici BIRN-a kažu da bi nereagovanje tužilaštva na moguće nepravilnosti u finansiranju političkih partija pokazalo da srpsko pravosuđe nije nezavisno.

I dok je bilo nemoguće utvrditi poreklo novca koji su zvanični donatori dobijali od stranke, dokazi prikupljeni tokom istraživanja ukazuju na sistematične povrede zakona od strane SNS-a na ovim i prethodnim izborima.

SNS nije odgovorila na BIRN-ova pitanja i zahteve za komentar.

Za krivično delo pokušaja skrivanja izvora donacija zaprećena je kazna do pet godina zatvora.

Misteriozna lista

Liste donatora SNS-a drugačije su od lista drugih stranaka. Tokom kampanje za predsedničke izbore 2017. godine, 98 odsto individualnih donatora SNS-a uplatilo je identičan iznos: 40,000 dinara. Agenciji za borbu protiv korupcije je trebalo nedelju dana da u bazu unese 6,789 imena. Mnogi koje je BIRN kontaktirao sa liste donatora SNS-a objavljene na sajtu Agencije odbili su da govore. Međutim petoro donatora nezavisno je potvrdilo da su im funkcioneri partije dali po 40,000 dinara kako bi donirali SNS 2017. godine. Svi su želeli da ostanu anonimni.

„Zvali su jedne noći i rekli da dođem u kancelariju stranke“, izjavio je jedan 27-godišnjak. „Nisu dali nikakvo objašnjenje preko telefona.“

U zbiru, vojska donatora koja je SNS-u uplatila identičnu sumu novca, donirala je Vučićevoj kampanji više od dva miliona evra – iznos koji prelazi trećinu njegovog ukupnog budžeta od 6,5 miliona evra. Veći deo ostalih prihoda došao je iz državnog budžeta u skladu sa izbornim pravilima.

Budžet SNS-a bio je značajno veći od zbira budžeta ostalih deset kandidata – svi oni zajedno imali su nešto više od 4,3 miliona evra. Ta vrsta finansijske nadmoći omogućila je naprednjacima da mobilišu mase na skupovima, preplave zemlju bilbordima i medije reklamama. Zapravo, stranka je potrošila 83 odsto sredstava – preko 5,3 miliona evra – samo na reklamiranje. Vučić je pobedio sa 55 odsto glasova na izborima za koje su posmatračke grupe rekle da su bili obeleženi kupovinom glasova, zastrašivanjem i kontrolom medija. Drugoplasirani kandidat dobio je 16 odsto.

„Naročito rasprostranjeni ... bili su navodi o vršenju pritisaka na zaposlene u državnim i institucijama povezanim sa državom, da pruže podršku gospodinu Vučiću i obezbede dodatnu podršku na način da to prenesu svima ostalima, i podređenima i članovima porodice i prijatelja“, navodi se u izveštaju Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) objavljenom u junu 2017.

U 10.25 uveče, 2. aprila, ubrzo nakon što su stigli rezultati izbora, Vučić je stajao na podijumu u sedištu SNS-a na Novom Beogradu.



Njegova pobeda je „čista kao suza“, rekao je novinarima.

Finansijski tragovi

Sumnjive donacije SNS-u obeležile su i izbore 2014. i 2012. godine. Iako su i ostale stranke imale diskutabilne donatore, uključujući kompanije koje su velikodušno donirale uprkos poslovnim gubicima, SNS se i tada isticala hiljadama donatora koji su uplaćivali iste iznose.

Na parlamentarnim i predsedničkim izborima 2012. godine, od 2,300 pojedinačnih donatora SNS-a, 98 odsto njih je stranci uplatilo 19,000 dinara.

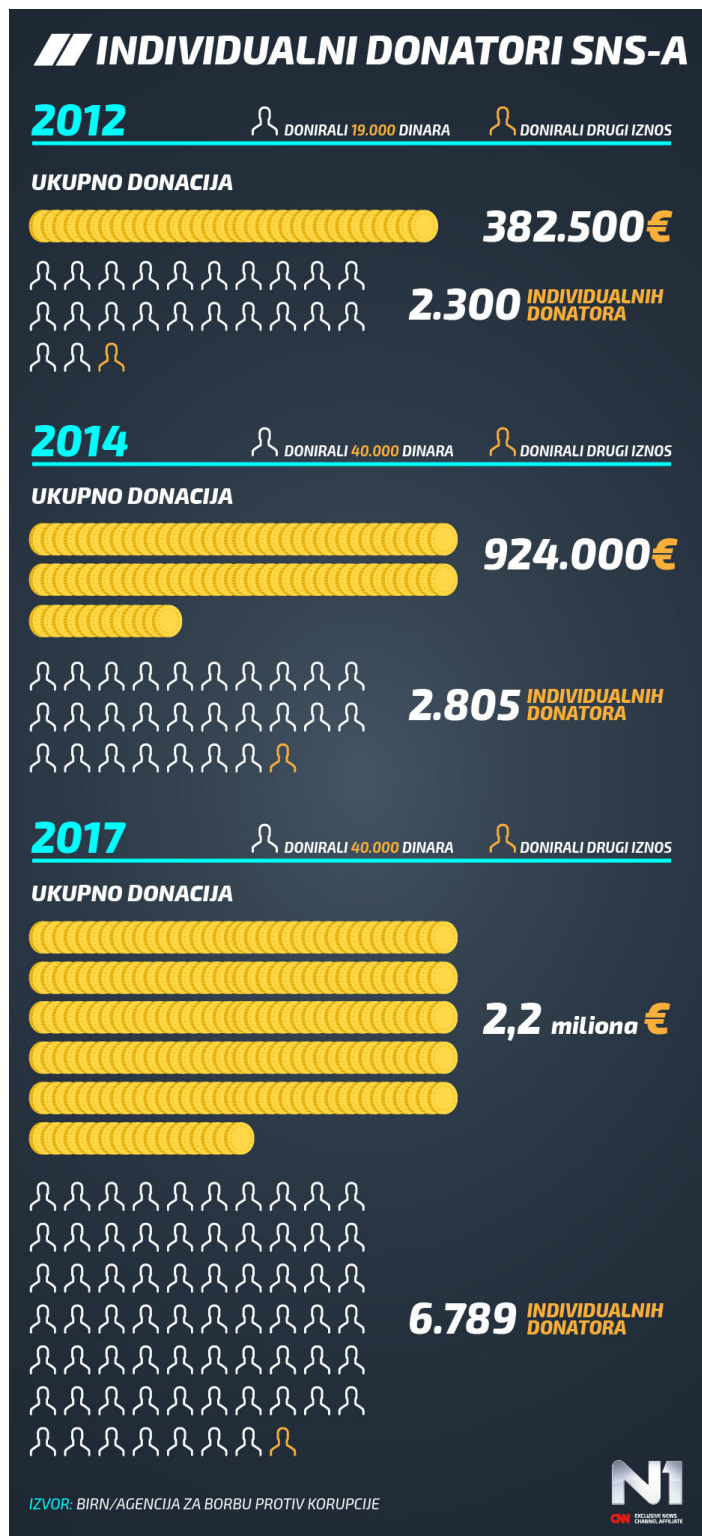
U 2014. godini, 95 odsto od više od 2,800 donatora uplatilo je 40,000, dok je u 2017. isti iznos uplatilo 98 odsto od skoro 7,000 davalaca.

Izuzetak su bili parlamentarni izbori 2016. godine, kada su naprednjaci dobili samo 17 donacija od po 40,000 dinara. Većina finansija za tu kampanju stigla je iz sopstvenih sredstava stranke, nakon promene u zakonu kojom je dozvoljeno korišćenje novca za redovan rad stranke u svrhe kampanje.

Agencija za borbu protiv korupcije već dugo ima razlog da bude sumnjičava prema donatorima SNS-a.

U 2012. godini Agencija je ustanovila da su 33 donacije partiji uplatili ljudi koji su od države dobijali socijalnu pomoć, prema izveštaju koji je objavila na svojoj veb stranici nakon izbora.

„Pojedini njihovi prilozi prelaze 50% od ukupnih godišnjih socijalnih primanja ili su im jednaki“, navodi Agencija, što je izazvalo spekulacije da su neobično darežljivi primaoci socijalne pomoći zapravo paravan za tajne





donatore.

Istraživanje BIRN-a otkriva da je četiri dana nakon izbora 2014. godine Uprava za sprečavanje pranja novca alarmirala Agenciju za borbu protiv korupcije navodeći niz donacija SNS-u kao potencijalne slučajeve pranja novca.

Agencija je dobila informacije o 135 bankovnih transakcija u kojima su ljudi na svoje račune uplaćivali 40,000 dinara i odmah zatim prenosili isti iznos SNS-u kao donaciju.

Skoro tri godine kasnije, u martu 2017. godine, Agencija za borbu protiv korupcije podnela je izveštaj Višem javnom tužilaštvu u Beogradu pozivajući na pokretanje krivičnog postupka u vezi sa transakcijama vrednim više od 5 miliona dinara.

Agencija je sumnjala da donacije „potiču iz nelegalnih aktivnosti, u koje između ostalih spada i sumnja na pranje novca“, navodi se u izveštaju u koji je BIRN imao uvid.

Izveštaj je takođe istakao dva sumnjiva bankarska transfera drugim strankama, jedan u vrednosti od 650 hiljada dinara Socijalističkoj partiji Srbije (SPS) i drugi vredan 80 hiljada dinara Ujedinjenim regionima Srbije (URS). U izveštaju se tužioci pozivaju da preduzmu mere i u vezi sa tim transferima.

URS se u međuvremenu ugasio, a SNS i SPS nisu odgovorili na pitanja BIRN-a o konkretnom sadržaju izveštaja Agencije ili eventualnim optužbama u vezi sa izborima 2014. godine.

SNS nije odgovorio ni na pitanja o pet donatora koji su BIRN-u priznali da su bili posrednici u plaćanju kampanje 2017. godine, kao ni na navode Agencije da su donatori istovremeno bili primaoci socijalne pomoći 2012. godine.

Političko uplitanje?

Za činjenicu da je Agencija podnela izveštaj o sumnjivim donacijama vezanim za izbore 2014. sa tri godine zakašnjenja, Božo Drašković, bivši član Odbora Agencije, optužuje „politički uticaj“.

„Imajte u vidu i da ljudi u Agenciji zavise od toga kakav je Odbor“, rekao je on.

„Ako je Odbor nezavisan, on će vršiti pritisak na direktora i druge ljude da rade, a ako nije, ako je pod političkim uticajem, ljudi rizikuju da izgube posao. To je suština cele stvari i onda odugovlače. To je moje iskustvo.“

Jelena Đorđević, savetnica u Sektoru za kontrolu finansijskih izveštaja političkih subjekata Agencije, kaže da Agencija nema ovlašćenja da istražuje ili ispituje svedoke, što otežava podnošenje krivičnih prijava. Zbog toga su svoje zaključke poslali tužiocima, dodaje.

U odgovoru BIRN-u, tužilaštvo je saopštilo da je izveštaj vratilo Agenciji na dodatnu proveru i odbilo da dalje komentariše. Do trenutka pisanja teksta krivični postupak nije pokrenut.



Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnosti Srbija, kaže da tužioci imaju dužnost da proveravaju sumnjive donacije kako bi saznali poreklo novca. „To nije nikada urađeno i za to nema nikakvog izgovora za tužilaštvo“, rekao je Nenadić.

U Srbiji, javne tužioce predlaže Vlada a bira Skupština, zbog čega njihov izbor zavisi od vladajuće većine. Njihovi mandati traju do šest godina, a broj mandata je gotovo neograničen.

Jedinstven u regionu, sistem je „politički proces par excellence“ i stvara mogućnost za ometanje pravde, kaže Radovan Lazić, predsednik Upravnog odbora Udruženja tužilaca. „Ako je tužilac suočen sa tim da će kroz određeni period ponovo biti biran i to od političara, on nema neki razlog da se njima zamera“, rekao je on. „Tužilac je čak i prilično motivisan da im se ne zameri kako bi dobio novi mandat.“

Policija sluša ministra, a ne tužioca

Danas, V. Jeremić, 18. oktobar 2017.

Osam od deset zamenika javnih tužilaca je osetilo da je pod uticajem političara, pokazalo je najnovije istraživanje Udruženja tužilaca i zamenika javnih tužilaca (UTS) i Fondacije za otvoreno društvo.

Prema stavovima ispitanika, politički uticaj se najčešće manifestuje kroz medijski pritisak (44 odsto) i neformalne sugestije nadređenih (34 odsto).

Istraživanje pokazuje da se polovina ispitanih zamenika tužilaca našla u situaciji da političar na vlasti komentariše predmet na kojem su radili. Četvrtina zamenika koja se našla u toj situaciji je izjavila da ih je to uznemirilo i da su razmišljali o tome kako će se interes politike za predmet na kojem rade odraziti na njihovu karijeru.

Upitani o odnosu tužilaštva i policije, ubedljiva većina anketiranih zamenika tužilaca (77 odsto) je odgovorila da postoji rizik od politizacije rada policije. Pa tako više od polovine ispitanih smatra da tužioci nemaju kontrolu nad policijom u predistražnom postupku, odnosno 20% njih smatra da javni tužioci imaju vrlo malo kontrole, a 36% njih smatra da kontrolu u većoj meri ima ministar unutrašnjih poslova i da će policija pre postupiti po lancu komandovanja policije, nego po nalogu javnog tužioca.

Društvo

Udruženje tužilaca i Fond za otvoreno društvo ispitivali uticaj politike na sprovođenje istrage

Policija sluša ministra, a ne tužioca

Osam od deset zamenika javnih tužilaca je osetilo da je pod uticajem političara, pokazalo je najnovije istraživanje Udruženja tužilaca i zamenika javnih tužilaca (UTS) i Fondacije za otvoreno društvo.

Piše V. Jeremić | Beograd 18. oktobar 2017. 14:25



Foto: FreeImages / Andy Naylor

Prema stavovima ispitanika, politički uticaj se najčešće manifestuje kroz medijski pritisak (44 odsto) i neformalne sugestije nadređenih (34 odsto).



Suočeni sa konkretnijim pitanjima, više od 40 odsto zamenika je navelo da se našlo u situaciji da policija ne želi da postupi po njihovom nalogu, jer je dobila suprotan nalog od svog nadređenog u policiji. Dodatnih 25 odsto zamenika se nije lično našlo u ovakvoj situaciji, ali su čuli za takvu praksu. Nasuprot njih stoji trećina zamenika koja se nikada nije našla u navedenoj situaciji niti lično, niti je čula od kolega.

Čak 80 odsto zamenika tužilaca smatra da ministar unutrašnjih poslova ne bi trebalo da daje izjave povodom predistražnog postupka, već da bi to trebalo da čini javni tužilac. "Ovi podaci ukazuju da se situacija među javnim tužiocima menja i da su oni spremni da komuniciraju sa javnošću kada su u pitanju predmeti na kojima rade, kao što to čine njihove kolege u drugim evropskim državama", navode u UTS.

Javni tužioci su podeljenog stava kada se govori o Ustavnim garancijama nezavisnosti. Nešto više od polovine smatra da je Ustavom proklamovana samostalnost javnih tužilaca dovoljna garancija samostalnosti u postupanju, ali da se u praksi pokazuje kao nedovoljna. Nešto više od trećine zamenika smatra da proklamovana samostalnost ne predstavlja dovoljnu odbranu od uticaja politike.

Tužioci su skoro jednoglasni da je neophodno unaprediti mehanizme koje pruža Zakonik o krivičnom postupku, a koji se tiču odgovornosti policijskih službenika za nepostupanje po nalogu javnog tužioca. Samo 10 odsto zamenika smatra da su postojeći mehanizmi delotvorni, dok 12 odsto nema stav po ovom pitanju.

Prikupljeni podaci, smatraju u Udruženju tužilaca, daju jasne smernice za smanjivanje uticaja politike na rad tužilaštva. Pa bi tako, prema njihovom mišljenju, trebalo oslabiti hijerarhijske strukture u tužilaštvima, jer većina uticaja dolazi preko rukovodilaca javnih tužilaštva. Takođe, politiku bi trebalo ukloniti iz postupka izbora rukovodilaca javnih tužilaštva, a paralelno sa tim i ojačati Ustavne garancije samostalnosti javnog tužilaštva. U UTS-u predlažu i izmene Zakonika o krivičnom postupku kako bi se predvideli delotvorni mehanizmi odgovornosti policijskih službenika za nepostupanje po nalogu javnog tužioca, ali i jačati ulogu Poverenika za samostalnost tužilaštva.

Istraživanje UTS-a je bilo anonimno, a ankete je popunilo oko 20 odsto zamenika javnih tužilaca.

